

W folwarku szlacheckim

Notatka z lekcji

1. Terminy: *folwark, dwór, spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna*
2. Folwark szlachecki.
3. Gospodarcza działalność szlachty.
4. Spław wiślany.
5. Statuty piotrkowskie.

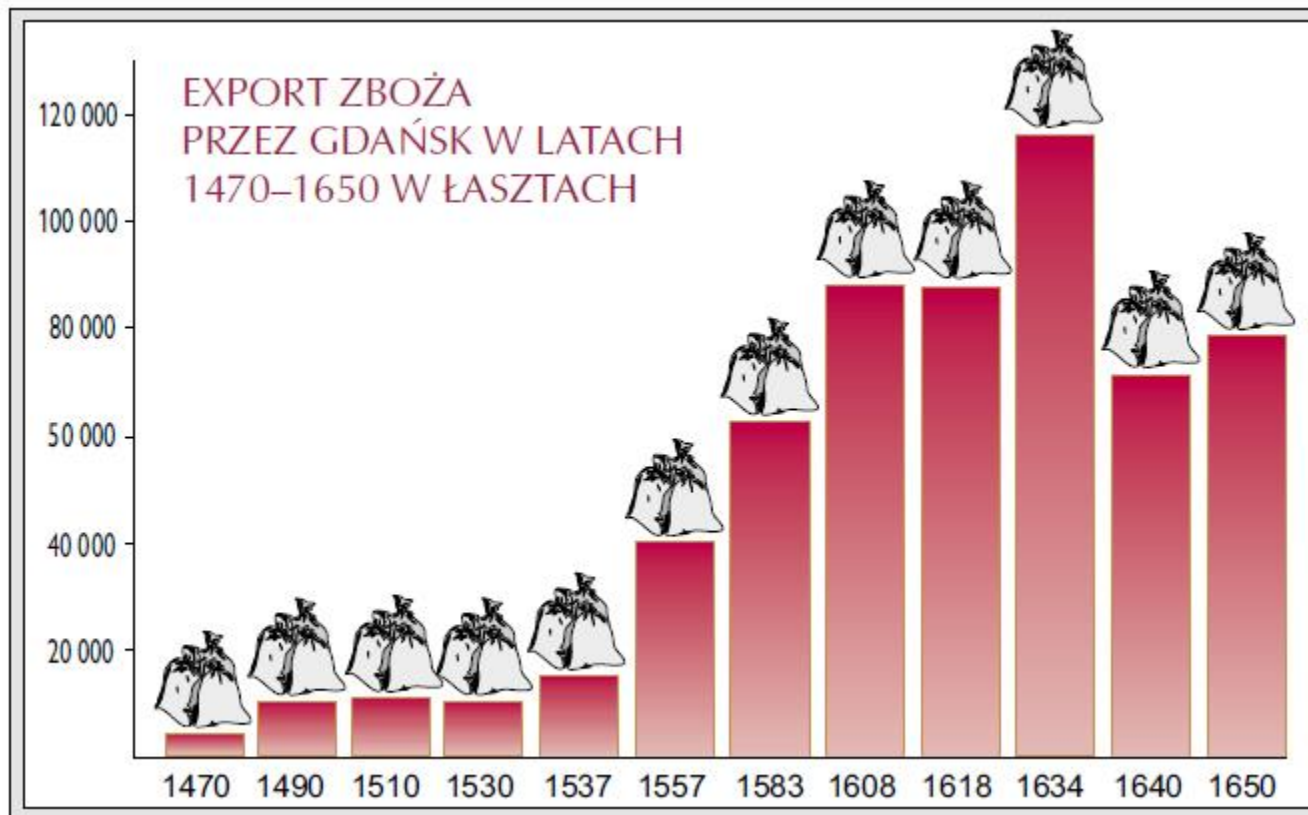

Szkuta należała do najpopularniejszych statków rzecznych wykorzystywanych do transportu zboża i innych towarów Wisłą. Poruszała się za pomocą żagla i wiosł. Załoga składała się z 16 do 20 flisaków, sternika, pomocnika sternika i kucharza. Szkuty mogły także pływać w górę rzeki, dlatego w drogę powrotną z Gdańska w głąb kraju zabierały towary sprowadzane z zagranicy.

Galar był statkiem o płaskim, niskimi szerokim kadłubie, który kształtem przypominał prostokąt W przeciwieństwie do szuky nie posiadał żagla i pływał jedynie w dół rzeki – w porcie sprzedawano go na drewno.

Na jego środku znajdowała się budka do przechowywania żywności lub narzędzi. Załoga statku liczyła od 6 do 10 flisaków.

łaszt – dawna miara objętości, głównie dla zboża, używana od XIV do XIX wieku,
1 łaszt gdański wynosił 3101 litrów, co równało się około 2,4 tys. kg szenicy i 2,19 tys. kg żyta.

ZAPAMIĘTAJ

Gospodarczy podział Europy

W XVI w. nastąpił podział kontynentu na dwie części:

- 1) zachodnią – miejsko-rzemieślniczą,
- 2) wschodnią – rolniczą.

Miasta Europy Zachodniej musiały importować żywność ze Wschodu, a zapotrzebowanie na nią doprowadziło do wzrostu jej cen.

Polska krajem rolniczym i eksporterem zboża (spichlerz Europy)

Szlachta powiększała folwarki i zamieniała poddanych (chłopom) czynsz na pańszczyznę, by zwiększyć sprzedaż zboża z folwarku.

System folwarczno-pańszczyźniany – poddani dzierżawili od pana ziemię, a w zamian odrabiali pańszczyznę na jego folwarku

Z czasem okazał się niekorzystny dla rolnictwa, gdyż:

1. Chłopi stawali się coraz bardziej zależni od panów.
2. Od XVII w. panowie zbytnio obciążali poddanych pańszczyzną.

Handel przez Gdańsk

Od XV do XVIII w. Gdańsk był jedynym ważnym polskim portem nad Bałtykiem.

1. Do Gdańska spławiano Wisłą zboże, drewno oraz inne towary rolne i leśne: skóry, futra, len, masło, mięso, miód itp.
2. Gdańscy kupcy byli pośrednikami w handlu między polską szlachtą a zagranicznymi kupcami.
3. Za pieniądze uzyskane ze sprzedaży zboża i innych towarów szlachta kupowała w Gdańsku produkty przywiezione z Zachodu (m.in. wino, jedwab, oliwę, przyprawy korzenne, broń), a także meble gdańskie.

- Na przełomie XV i XVI wieku rozwijała się w Polsce gospodarka folwarczno-pańszczyźniana.
- Właścicielami folwarków byli szlachcice, a pracowali w nich chłopi, których zobowiązywano do świadczenia pańszczyzny.
- Folwark produkował głównie zboże i drewno, które poprzez port w Gdańsku było eksportowane na zachód Europy.

ZADANIA

- wskaż na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą,
- na podstawie ilustracji z podręcznika wymień elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego,
- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- opisz zajęcia chłopów i mieszczan,
- przedstaw gospodarczą działalność szlachty,
- wymień towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju.